Høringssvar fra afdelingen Natur og Vandløb i Syddjurs Kommune på høring af Region Midtjylland Forslag til råstofplan nr. 5

Høringssvar fra Vandløbsteamet

Overlap mellem råstofgraveområde og udtagningsprojekt:

Syddjurs Kommune skal som en del af implementeringen af Aftale om et Grønt Danmark sikre at der bliver taget tørverig jord ud af landbrugsdrift og jorden vådlægges inden 2030.[1]

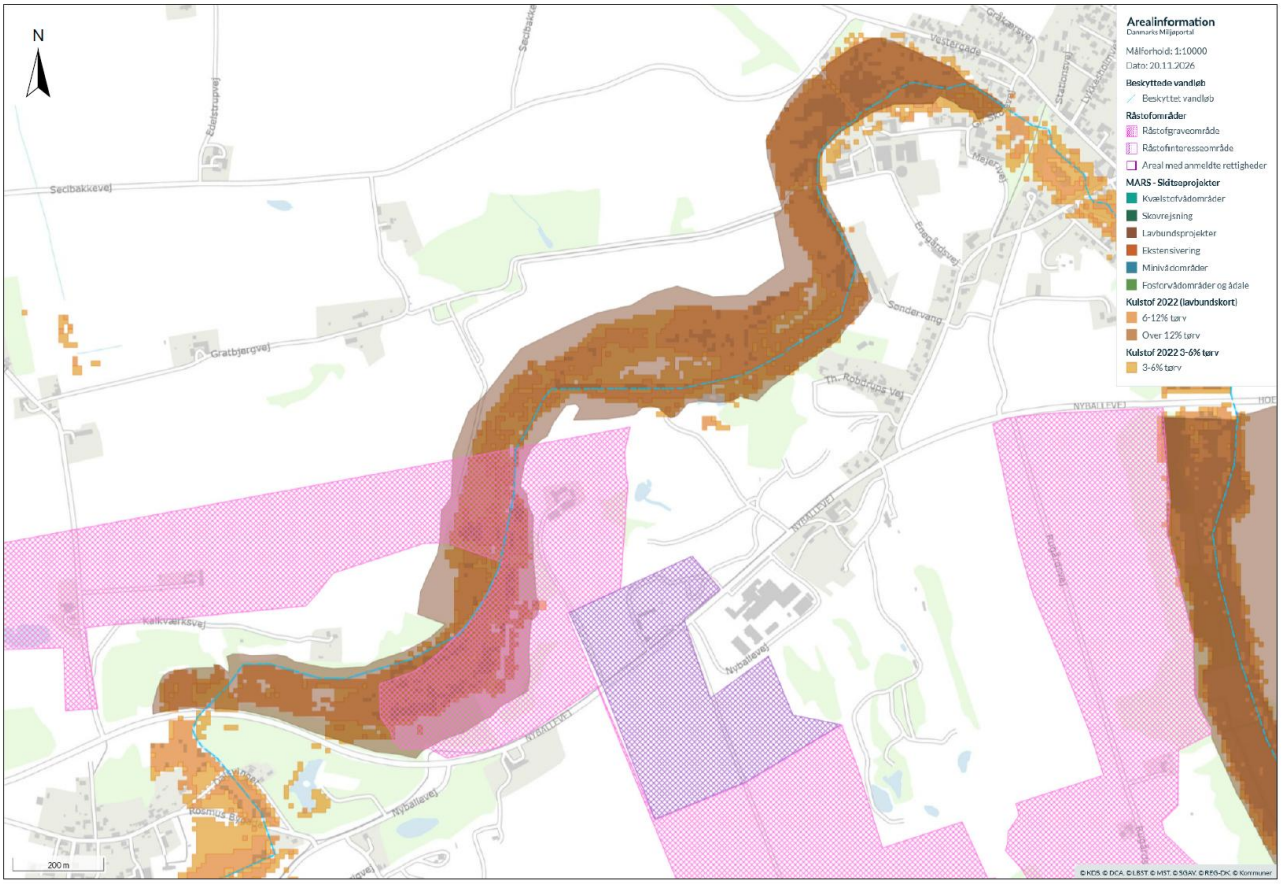
I Syddjurs Kommune i området mellem Rosmus og Balle ligger en strækning langs vandløbet Ballemølle Å, som er oplagt til udtagning pga. et forventet højt tørveindhold i jorden og landskabet som danner en afgrænset ådal. En del af dette område indgår i råstofgraveområde "Glatved V" (se bilaget kort 1 eller linket til MARS nedenfor).

I Omlægningsplanen fra 2025 har Syddjurs Kommune indtegnet et skitseprojekt i området (se bilaget kort 1 eller linket til MARS nedenfor). Syddjurs Kommune har i starten af november 2026 ansøgt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om tilsagn til forundersøgelse af projektet under tilskudsordningen Vådområder og lavbundsprojekter 2026. Syddjurs Kommune forventer at få tilsagn fra SGAV inden nytår, og vil derefter påbegynde forundersøgelsen af projektet i Q1 2027. Forundersøgelsen skal herefter være færdig inden 2029.[2]

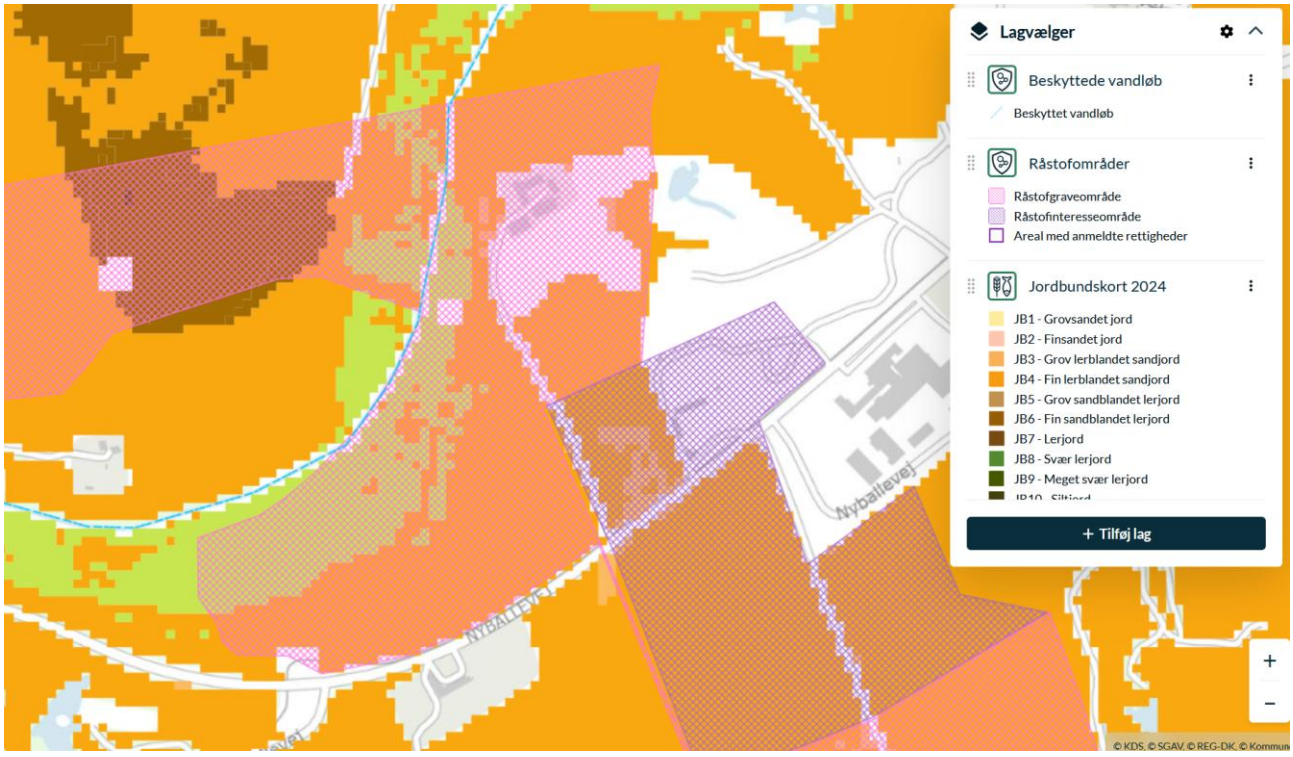
Projektet vil dog ikke være muligt at gennemføre efter endt forundersøgelse, hvis ikke Region Midt fjerner den overlappende del af udpegningen af råstofgraveområdet fra råstofplanen. Råstofloven giver ikke umiddelbart mulighed for dispensation fra råstofudpegningen, når det gælder lavbundsprojekter/udtagningsprojekter. Se overlappet mellem råstofudpegningen (lyserød skravering) og kommunens skitseprojekt (mørk polygon) i Bilag 1 – Kort1.

Derudover er jordbunden i ådalen klarificeret som humusholdig jf. Jordbundskort 2024.[3] Se kort 2. Det giver derfor ikke mening, at ådalen er med i udpegningen til råstofgravning.

[1] Aftale om et Grønt Danmark, 2024
[2] Vejledning om tilskud til vådområder og lavbundsprojekter, 2026, s. 19
[3] https://geodata-info.dk/srv/dan/catalog.search#/metadata/da22d09d-eec3-44f6-a470-c551e03d512b

Figur 1: Kort 1

Figur 2: Kort 2

Overlap mellem råstofgraveområde og beskyttet vandløb:

Råstofgraveområdet "Glatved V" går på tværs af en ådal med det beskyttede vandløb Ballemølle Å, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3. Sådan som udpegningen er formet, kan det ikke undgås, at vandløbet bliver kraftigt påvirket, hvis det skal udgraves råstoffer der, og der vil derfor ikke kunne gives tilladelse til at grave i ådalen. Derfor kan vi ikke forstå, at ådalen overhovedet er tegnet med i udpegningen.

Konsekvenser:

Det vil ikke være muligt at give myndighedstilladelse til råstofgravning i ådalen, hvorfor det ikke giver mening at området er tegnet med i udpegningen.

Hvis Region Midt beholder udpegningen, kan Syddjurs kommune ikke gennemføre et projekt, der allerede har stor lodsejeropbakning.

Forslag:

Fjern den del af udpegningen, som dækker ådalen mellem Rosmus og Balle. Så bliver der ca. 15 ha mindre areal i råstofplanen.

Høringssvar fra naturteamet

- Side 5: Det bør/kan omtales allerede i indledningen af områder, hvor der er indvundet sand, grus, kalk og sten, har et kæmpe potentiale, ift. at genskabe værdifuld natur med et højt indhold af sjældne, truede arter, såfremt retableringsplaner laves og gennemføres optimalt – se også bemærkninger sidst i dette notat.
- Side 8 – Kalk: Kalkforekomster er erfaringsmæssigt knyttet til forekomst af ekstremt sjældne arter, herunder orkideer mm. med tilhørende specialiseret insektfauna. Har Region Midt forholdt sig til dette, og vil der blive udarbejdet efterbehandlingsplaner, der sikrer, at der bevares kalkrig overfladejord?
- Side 8 – Tørv: (ikke i Syddjurs men i Norddjurs). Kim Lykke Nielsen har skrevet dette debatindlæg i Lokalavisen: Sjælden højmose truet af ny råstofplan - Din Avis. Naturgruppen har samme holdninger som Kim Lykke. Det nye graveområde, der foreslås i råstofplanen, er så vidt vides et nyt område uden "anmeldte rettigheder". (Dermed vil myndigheden kunne meddele afslag på dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 uden at det medfører store erstatningskrav – læs mere i Forslag til råstofplan nr. 5 side 12)
- Side 17 - Afgrænsning og væsentlighedsvurdering: Syddjurs Kommune har fremsendt bemærkninger til disse den 13.4.2026.
- På side 19 står der: *Tilladelse til råstofindvinding inden for et råstofgraveområde forudsætter, at indvindingen sker på en sådan måde, at der tages højde for de gældende regler i forhold til påvirkning*

*af Natura 2000-områder. Således at gældende regler overholdes i forhold til yngle- og rasteområder for arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller fuglebeskyttelsesdirektivet. Ydermere forudsætter tilladelsen, at råstofindvinding sker på sådan en måde, at det pågældende Natura 2000-områdes økologiske funktionalitet opretholde*s.

Dette er faktuelt forkert brug af fagtermerne, da myndigheder ift. Natura2000-områder er forpligtiget til at vurdere, om der er en væsentlig påvirkning på de arter og naturtyper, som N2000-området er udpeget for at beskytte. Kravet om at vurdere om den økologiske funktionalitet kan opholdes, er alene knyttet til arter, der omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

- Side 22. citat: *Opmærksomhedspunkterne sikrer, at en tilladelse til råstofindvinding meddeles på baggrund af den nyeste viden om miljøforhold, som fx udlægning af Natura 2000-områder, forekomst af beskyttede arter, forekomst og målsætning for overfladevand og grundvand.*

  Kommentar: Da højmoser er en særdeles truet naturtype i Danmark og indgår på udpegningsgrundlaget for det nærliggende Natura2000-område N47 Eldrup Skov og søer og moser i Løvenholm Skov og indgår i det samme oprindelige højmosekompleks foreslås Region Midt undlade at give tilladelse til tiltag, der ødelægger yderligere højmose, dvs. undlade at udlægge nye graveområdet i Fuglsø Mose.

- Side 25: *RÅSTOFINDVINDING PÅ HAVET* er særdeles skadeligt for de marine økosystemer. Det vides ikke om dette også foregår i Syddjurs Kommune. Det var ønskeligt med en tabel eller et kort, der beskrives hvor råstofindvinding på havet foregår. Måske har kolleger eller politikere viden om eller holdninger til dette?

- *Side 33 - Kalk: Regionens to kalkgrave findes i Skive og Randers Kommuner. Derudover indvindes en mindre mængde "løse" kalkknolde i Glatvedområdet i Syddjurs Kommune. De sidste 10 år har råstofindvindingen i Region Midtjylland af kalk, kun ligget på nogle få tusinder kubikmeter om året. Ressourcemæssigt vurderes det, at der er kalk nok til minimum 12 år i kalkgraven ved Ba tum i Skive Kommune og kalkgraven ved Dalbyover i Randers Kommune.* Syddjurs Kommunes naturgruppe vil gerne anmode om oplysninger om, hvor der indvindes løse kalkknolde i Syddjurs Kommune jævnfør ovenstående bemærkninger vedr. kalk.

- *Side 34 - Tørv: Den eneste tørvegrav i regionen findes ved Fuglsø Mose i Norddjurs Kommune. Ressourcemæssigt vurderes det, at der med den årlige indvindingsmængde på omkring 50.000 m³ årligt, og med det nye udlæg af råstofgraveområde benævnt Fuglsø Mose SV, vil være til strækkelige ressourcer i den nye plan.* Syddjurs Kommunes naturgruppe indstiller, at der ikke udlægges nye råstofgraveområder vedr. tørv jævnfør ovenstående bemærkninger.

- Generel bemærkning: Ingen steder i råstofplanen nævnes de store biodiversitetspotentialer, som kan opstå på de tidligere graveområde, hvor der er indvundet grus, sten, og sand og i nogen grad kalk, (hvis der efterlades en kalkholdig jord) (Dette gælder ikke tørvejord). Efterbehandlingsplanen er dog helt afgørende for resultatet, idet man kan ødelægge naturpotentialet helt og aldeles ved at udlægge muld på de tidligere graveflader. Råstofloven giver så vidt vides ikke hjemmel til at stille krav til efterbehandling til natur, men da de tidligere råstofområder meget let kan omdannes til natur med højkvalitet, så bør en råstofplaner efter Naturgruppens vurdering nævne de store naturpotentialer, der kan opstå i graveområderne efter endt indvinding.